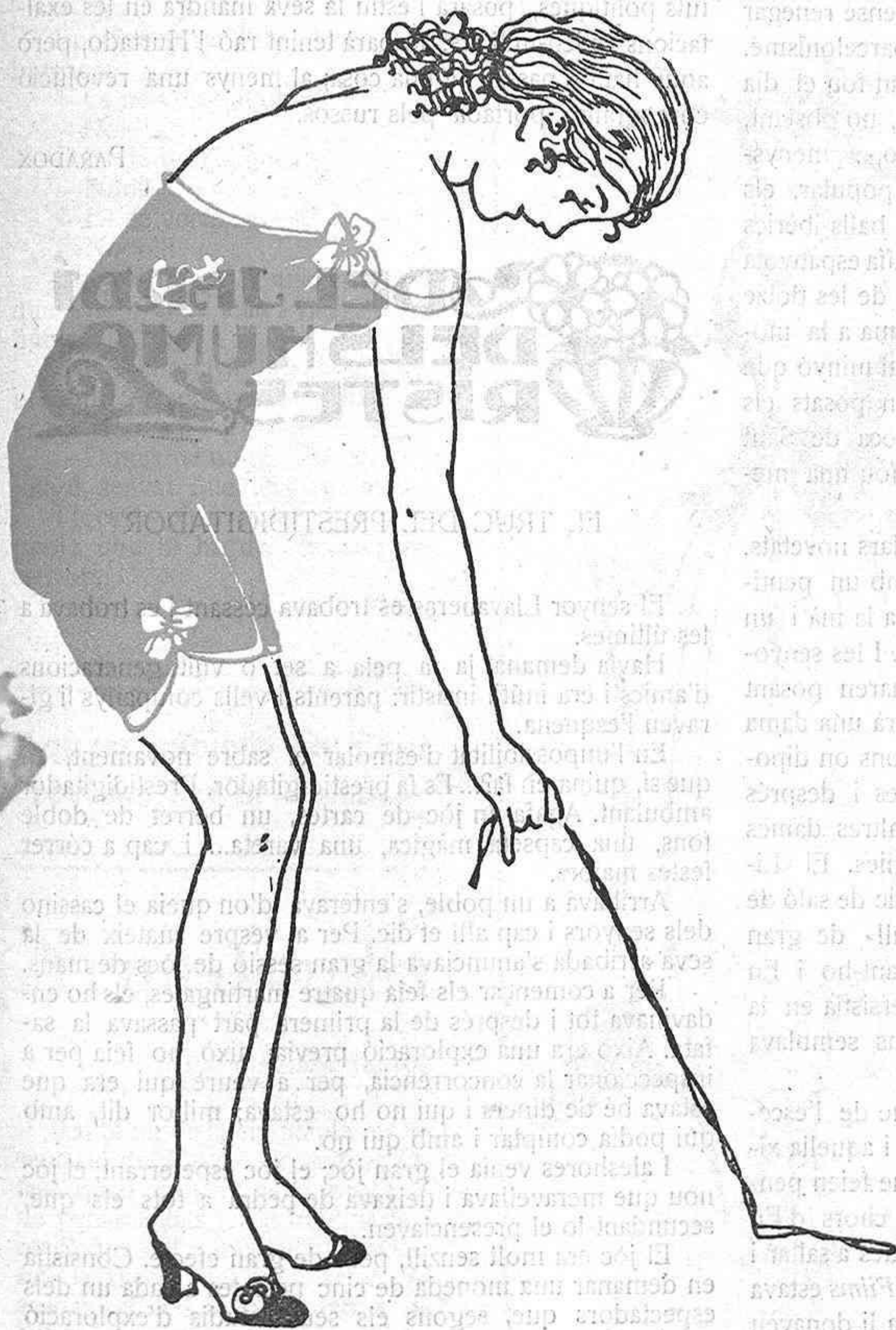

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2009 : ANY XXXIX 10 cèntims — Atrassats: 20 BARCELONA, 28 DE JUNY DE 1917

BL GAT

—Tu ves jogant amb mí, que un dia o altre t'esgarraparé.

BALLS RUSSOS

EM tingut amb els balls russos unes nits europees i hem tastat l'esnobisme cosmopolita, sense renegar per això del nostre barcelonisme. Revetlla de Sant Joan fou el dia del ball primer i tots, no obstant, acudírem al «Liceo», menyspreuant la cridoria popular, els focs tradicionals, els balls ibèrics

—en aquesta revetlla apareix tota la coreografia espanyola —i el bany de mitja nit que porta sort i l'ou de les dotze que anuncia l'amor. Però des de la gran dama a la modisteta del quart pis, des del senyor de frac al minyó que veia l'espectacle fent de «claque», tots tenien posats els ulls amb En Nijinski, però l'ànima en la coca de Sant Joan. Aquella nit la Barcelona del «Liceo» fou una menestrala de bon tó.

I encara se'n extranyava de moltes singulars novetats. Heu's-aquí que entra la Tórtola Valencia amb un pentinat de princesa araucana o azteca, el berret a la mà i un xal arcaic. Passa arrogant, fruïnt l'admiració. I les senyores i les damiselles i els cavallers li anaren posant una catifa de mirades que ella trepitjava. Entrà una dama francesa, mostrant en l'espatlla nua cent recons on dipositar secrets. Passaren unes dames austriacques i després unes altres dames austriacques. I arribaren altres dames que segurament serien servo-croates o ruthenies. El «Liceo» anava prenent un aire equívoc i excèntric de saló de trasatlàntic, de wagó de sud-express, de «hall» de gran hotel internacional. En Picasso somreia mirant-ho i En Nijinski exhibia la seva silueta inquietant. Persistia en la sala el flaïre de la coca tradicional, però ens semblava que estavem tastant una coca prohibida.

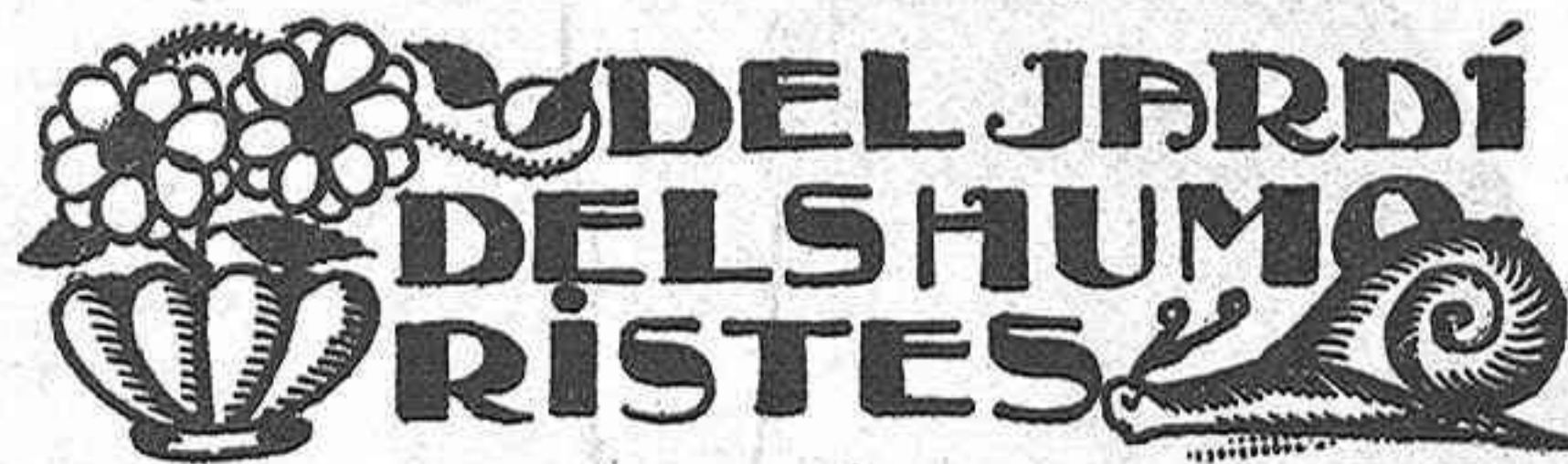
La nostra gent va fruir més de la sala que de l'escenari. Sí, ja estava bé aquell minyó acrobàtic i aquella xicoteta alada i els figurants tan ben ensajats, que feien pensar hi deuen haver per Rússia una mena de chors d'En Clavé del ball, unes societats Euterpe dedicades a saltar i a rodar, però realment no matava. El *Plàstic-Films* estava tan bé com els ballets russos, i si a la Pauleta li donaven medis, com havia fet moltes Lopokova que no havien sortit de Barcelona, crearia Nijinskis, car de balladors tenim tota una tradició a Barcelona, i com hem imitat els pa-

nyos anglesos i els berrets Lok i l'aspirina Bayer, parodiariem tan exactament als balladors russos, que al cap de un any el nou Nijinski de l'Opera de París se diria Puigniski i seria en públic rus i català d'amagat.

Confessem que amb tot i haver estat presentats una mica deficientment, els ballets russos ens han sigut gràtissims i seràn exemplars. La capella russa va exaltar i orientar a l'Orfeoó Català. Confiem ara que els ballats russos instruiràn a l'Esbart Català de Dançaires i al seu Nijinski platònic, N'Aureli Campmany, el qual no dubtem els aplicarà a les seves ensenyances, introduint aquest estiu, en els festivals de Vallvidrera i en les festes majors dels pobles, els ballets russos de Natura.

I així se compliràn les profecies. Passaràn les inquietuts polítiques, posarà l'estiu la seva mandra en les exaltacions cívico-militars, acabarà tenint raó l'Hurtado, però aquí haurà passat alguna cosa; al menys una revolució coreogràfica portada pels russos.

PARADOX

EL TRUC DEL PRESTIDIGITADOR

El senyor Llavaneras es trobava cessant i es trobava a les últimes.

Havia demanat ja la pela a set o vuit generacions d'amics i era inútil insistir: parents i vells companys li giraven l'esquena.

En l'impossibilitat d'esmolat el sabre novament, ell que sí, quina en fa?... Es fa prestidigitador. Prestidigitador ambulat. Agafa un joc de cartes, un berret de doble fons, una capseta màgica, una vareta... i cap a córrer festes majors.

Arribava a un poble, s'enterava d'on queia el casino dels senyors i cap allí et dic. Per al vespre mateix de la seva arribada s'anunciava la gran sessió de jocs de mans.

Per a començar els feia quatre martingales, els ho endavinava tot i després de la primera part passava la safata. Això era una exploració previa; això ho feia per a inspeccionar la concorrencia, per a veure qui era que estava bé de diners i qui no ho estava; millor dit, amb qui podia comptar i amb qui no.

I aleshores venia el gran joc; el joc espeterrant; el joc nou que meravellava i deixava de pedra a tots els que, secundant-lo el presenciaven.

El joc era molt senzill, però de gran efecte. Consistia en demanar una moneda de cinc pessetes a cada un dels espectadors que, segons els seus estudis d'exploració previs, disposava de un duro a la butxaca.

—Senyors, deia: Anem ara a fer un joc que ha impressionat molt a tots els públics davant els quals havem tingut l'honor d'executar-lo.

La gent ja's començava a intrigar i se sentia per la sala una previa onada de admiració.

El prestidigitador senyor Llavaneras prosseguia:

—Totes aquelles persones que tinguin un duro a sobre, facin l'obsequi de fer-hi una senyal que sols elles puguin conèixer, una senyal quasi imperceptible... i donguin-me'l que vaig a fer un notable experiment d'escamoteig.

Molts dels espectadors feien la senyal a la moneda demanada i l'entregaven al prestidigitador. Aquest les anava recollint dintre de un berret de palla; i quan ja hi eren totes, agafava el berret amb les dues mans i remenava ben bé els duros fent-los dringar. Després se dirigia a cada un dels senyors i treient un dels duros i mostrant-li, deia:

—Es de vostè aquest?

—No.

I per a separar-lo se'l ficava a la butxaca.

—Es de vostè aquest?

—No!

—Es de vostè aquest?

—Noo!!

—Es de vostè aquest?

—Nooo!!!

I a mida que li anaven dient que «no», se'ls anava ficant a la butxaca.

Quan ja estava llest de fer les preguntes, s'enfonzava ràpidament el berret fins a les orelles i deia:

—Doncs si no n'hi ha cap de ningú, senyal que tots són meus!

I tocava pipa cap a un altre poble que hi hagués cassino de senyors.

ADELI

**Aquest número ha sigut
revisat per la censura**

A cau d'orella

Els visques, justos

En la nit de la cinquanta representació de *L'Auca del senyor Esteve*, quan després de la processó de personalitats En Borrás parlà i recità, un del públic seguia extasiat la dicció del gran actor. Al acabar, aquell home, comblat de entusiasme, no va cridar: «Visca En Borrás!» ni «Visca el teatre català!», ni «Visca Catalunya!» ni cap altre dels crits que aviat seran subversius, sinó un «visca» tan

extraordinari que hem volgut recollir-lo. Aquell home al final del recital d'En Borrás, va cridar això:

—Visca En Ricard Wagner!

Un germanòfil—dieu.—No, un wagnerià que segurament creia que aquella exclamació unia a tot el públic en una idèntica admiració. Perquè una cosa semblant recordem que va ocórrer en un míting federal, en el que hi va pendre part En Nonell, vell federal de Mataró.

Al acabar el seu discurs i a fi de posar un digne acabament, digué als correfigionaris:

—Ara, donaré un visca que suposo us complaurà a tots, interpretant els vostres sentiments: Visca En Pi i Margall!

—Estàs molt callat!... Digue'm alguna cosa.

—De què vols que't parli?... del temps?... Tot lo altre no ho deixen dir!...

El poble respongué: «visca!». Però En Nonell no en tingué prou i tornà a dir:

—Ara tornaré a donar un «visca» que encara interpretarà millor els vostres sentiments i que resumirà tot lo que pensem i tot el nostre programa: Visca el lliure conreu del tabac!

El poble respongué: «visca!».

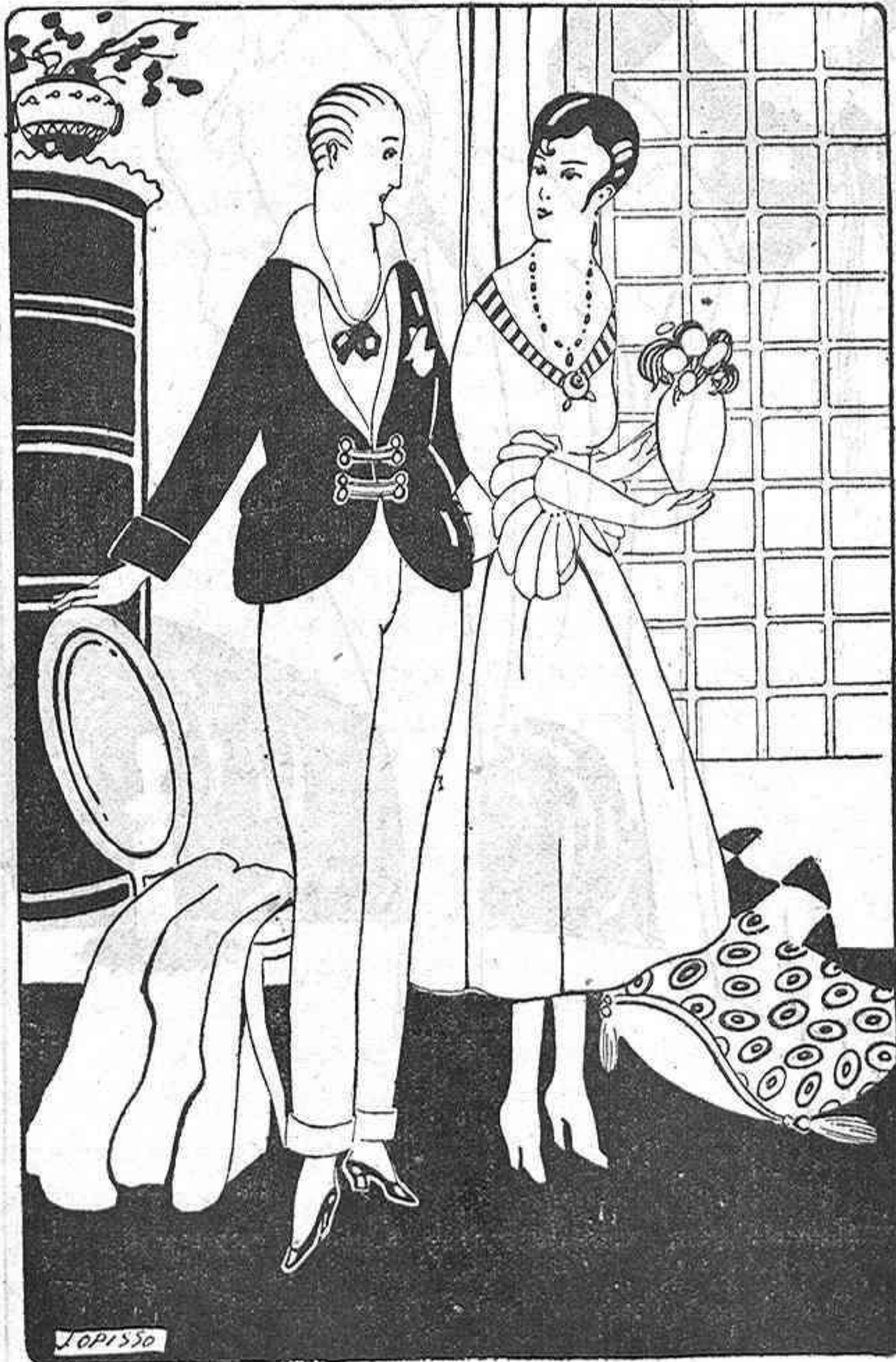
Al teatre «Victoria», l'espectador entusiasta segurament pensava que En Wagner resumia el seu amor per l'art, la seva admiració per En Rusiñol, la seva fè per En Borràs i l'alegria d'aquella nit memorable. No cridà gaire, però si arriben a sentir-ho, tot el públic, com el d'En Nonell, hauria repetit el «visca» an En Wagner.

Un triomf d'En Brossa

Han lluitat aquests dos cavallers de l'ntel·ligencia: En Brossa i l'Hurtado. Ha guanyat En Brossa. Millor dit, ha guanyat, res menys, que el romanticisme, la frase, la gesticulació, la cordialitat, l'optimisme i les veritats teològals.

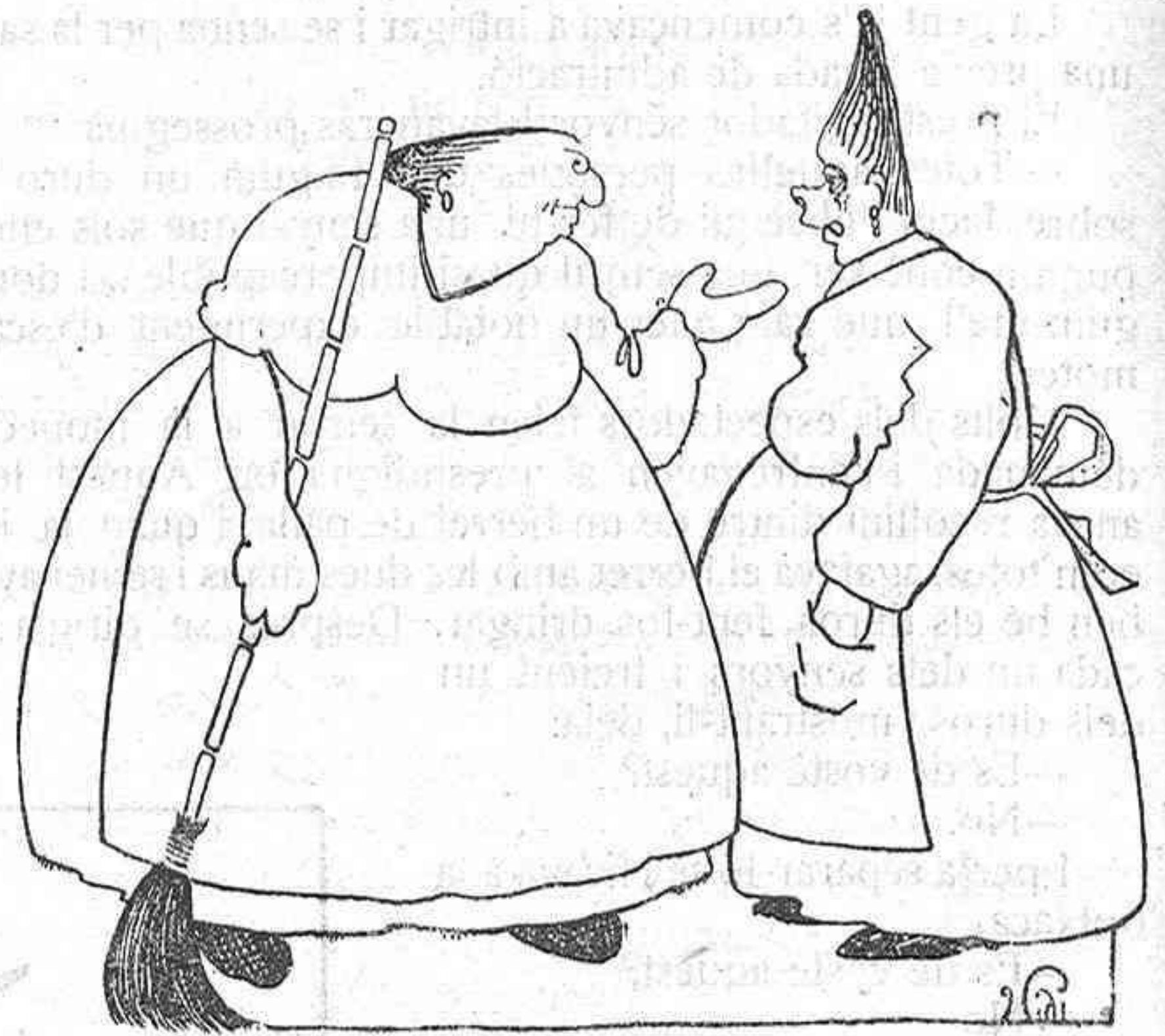
—No passarà res—deia l'Hurtado en *La Publicidad*.

—Sí que passarà—insistia En Brossa en *El Diluvio*.

—Sabs per què t'estimo? Perquè t'assembles a Lord Byron.

—Sabs per què m'agrades? Perquè no t'assembles de res a ta mare.

— Què passa, senyora Matilde?

—No ho veu que passa?... Un tramvial...

I en l'intimitat, En Brossa resumia en una frase la polèmica:

—A l'Hurtado li ha succeït lo que als metges del meu germà. El declararen tuberculós incurable, el donaren per mort, i el meu germà, plè de fè en el seu organisme, optimista, reaccionà, anà millorant, curà del tot i avui és un home fortíssim. Els seus metges no el volen veure, per a no tenir de confessar el seu error de pessimistes. Doncs lo mateix succeeix amb l'Hurtado. Es passa la vida dient que a Espanya no hi ha ni consciència nacional ni desig de renovacions, i quan es redreça aqueixa consciència tangible i menaçadora, l'Hurtado, imitant als metges del meu germà, no la vol veure.

Oh, gran Brossa! Nosaltres quan sentirem deprimida l'ànima, no ens en anirem a la muntanya, a respirar immensitats, ens recollirem prop d'En Brossa, que és l'home més tònic, més depuratiu i més reconstituent. Perquè, conversant amb En Brossa, un reb l'impressió de que pren la sagrada comunió de l'optimisme.

Un nou ballet

Nijinski, el primer ballarí de la companyia de ballets russos, pateix a Barcelona una tristesa que no poden minvar les admiracions. Ell prou corre i bóta i roda i salta i gira i regira, però el ballet, el verdader ballet, li va per dintre. Nijinski no vol embarcar cap a l'Amèrica, i l'empresari exigeix el compliment del contracte, dient an En Nijinski: Som al ball i hem de ballar.

El gran ballarí no es resigna i, com les senyoretes a les que s'obliga a contraure matrimoni contra la seva voluntat, pretén fugar-se. L'empresari li ha posat dos policíes que el vigilen, al camerino, al carrer i a l'escenari.

I nosaltres assistim cada nit al «Liceo» amb l'esperança de que intervingui en els ballets russos una nova parella de ball insospitada, la parella de policíes que joh, mortals benhaurats! han pogut contemplar d'aprop les formes d'En Nijinski que absorbeixen des del galliner els admiradors de la forma masculina.

El nou Governador civil, senyor Matos

(Segona edició)

TIPUS I PROTOTIPUS

A nàixer massa tard.

Hauria fet un bon florentí de la bona època, si hagués tingut més figura.

Nascut Borgia, hauria enredat el món.

Mes de la troca del món a la troca de la política espanyola de la Restauració amb que se l'ha tingut d'haver, hi va bastanta diferencia.

Funambulista per veleitat, equilibrista per estètica, ha estat sempre una mena de parodia de l'ànima de Garibai.

Es un home de tanta i tant exquisida i exacerbada finor espiritual, que l'apostasia li ha agradat tan sols per a fruit l'agre-dolç del penediment.

Home d'esquerra, perquè té la vaga sospita de que en aquell costat hi té el cor, ha dubtat molt temps, fins a adonar-se que el seu cor el tenia a la corda fluixa. Aleshores s'ha somrigut de tot i s'ha fet malabarista de sos propis sentiments. Vinga a tirar son cor aquí i allà a l'aire tot fent-li fer cabrioles i més cabrioles per a tornar a recollir-lo en ses mans...

Naturalment, el jòc és perillós i devegades, caigut fora de lloc el cor, ell s'ha trobat que no sabia ben bé qui l'havia recollit. Home experimentat no volia declarar-ho i feia l'afalac a tots pensant que un o altre li retornaria...

Però, ail, amb tant i tant rebrec i amb tant anar passant de mà en mà tothom en té un bocinet, i el cor i la vida i la política d'aquest home meravellós és una mena de *puzzle* que no hi ha qui el reconstrueixi.

Menut, negre, sarcàstic, sempre amb dèu duros a la butxaca i un cigarro a la boca, és—és a dir, ha sigut—el polític més popular de Catalunya. Gallista i pastorista... imperial, cambonista i albista, republicà i monàrquic, ell ha estat sempre al costat de la llibertat, fins quan aquesta s'ha fet conservadora.

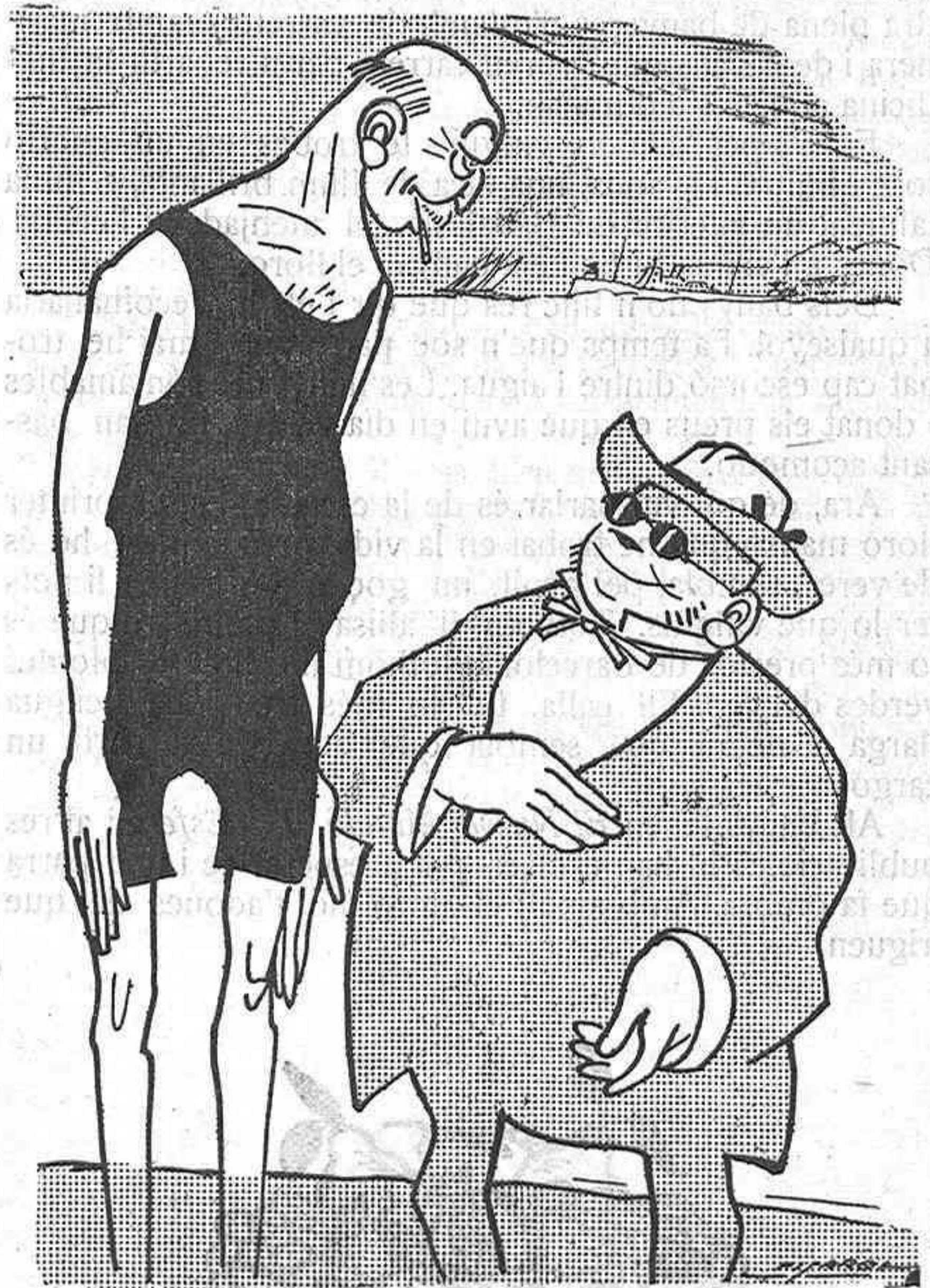
Dilettante de totes les espiritualitats, *dandy* de les idees, conreuador de totes les ironies, ha mort les paradoxes perquè la Paradoxa és ell.

Ell és el terme mig de totes les coses que no en tenen. Ell posseeix les sol·lucions armòniques de totes les coses insol·lucionables. Ell és l'únic home que pot dir que és solidari quan no existeix la Solidaritat i, donant a sa fesomia un caràcter veritablement inconfondible dintre la gloriosa diversitat de la vida, pot ben alabar-se de que ha sigut al món l'únic separatista unitari.

Totes les coses ha viscut, totes les curiositats ha satisfet, totes les inquietuts ha desflorades. Es home de minuts; la continuïtat li és contrària per naturalesa; la perseverància li és enemiga per temperament.

La cosa més llarga que ha dut a compliment sense sentir l'enuig de la fatiga, és fumar un cigarro havano. De lo demés, sols un minut. Per això un discurs seu, són catorze discursos; aixís se fa l'efecte de que ha anat passant a una altra cosa...

(Don Emili Junoy—sempre amb el cigarro a la boca—saluda nirviosament i surt pel foro.)

—I doncs que no's banya vostè?

—No encara. Primer acostumo a pendre'n un de llimpica.

NOVA GUIA DE CARRERS I PLACES

Si no fos pels banys, d'aigua dolça o salada, pot dir-se que ningú coneixeria el carrer de Santa Marguerida. Abans, quan hi havia la caixa d'empenyos a la cantonada, tenia més nom i hi havia molta gent que hi feia cap. Ara, sort dels banys, perquè els anuncis aquells del sastre que hi ha a l'entrar, afavoreixen més o menys al carrer de Barbará, però an aquest de que parlem no li fan fret ni calor.

I no és que sigui un carrer despreciable el de Santa Marguerida; té adroguer, té taverna, té manyà, clínica de malures donades per la dona i a la dona, compra-venda de mobles, etc., etc., però amb tot i amb això ningú el consideraria si no fossin els cèlebres banys.

Anem a dir que ningú consideraria tampoc els banys, si no fòs la cacatúa.

An aquestes cèlebres termes s'hi entra per dos forats; un d'ells és un corredor estret, l'altra una mena de quadra plena de banyeres d'estany, de carreters amb marinera i de cavalls que estiren carrets per a repartir la medicina aquàtica a domicili.

Entri's per allà on vulgui's te trobes en un quarto fosc i humit, i al fons, una taca de llum brillanta, sembla talment un interior de Badalona, el menjador i l'eixida. Doncs a l'eixida hi han els banys i el lloro.

Dels banys no'n tinc res que dir i els hi recomanaria a qualsevol. Fa temps que'n sóc parroquià i mai he trobat cap escorsó dintre l'aigua. Les minyones són amables i donat els preus en que avui en dia va tot, ho fan bastant acomodo.

Ara, de qui vui parlar és de la cacatúa. És el primer lloro manso que he trobat en la vida, però aquest ho és de veres, sembla, pel gènit, un goç o un xai, ja li pots fer lo que vulguis. Tothom li allisa el plomatge que és lo més preciós de Barcelona, tothom li estira les plomes verdes del cap. Ell calla, tot lo més treu una llengua llarga i negra que sembla que del bec li surti un cargol.

Als banys tenen *El Nuevo Mundo*, *La Esfera* i altres publicacions; hi han cadires per a esperar-se i una parra que fa ombra. Amb això i el lloro no t'adones del que triguen.

La traducció

—Mira *Juanito*, ara te porto a una casa on hi hauràn tot de senyores molt mudades que enraonaràn amb mi i entre elles. A tu te diràn maco i te faràn petons; cuidado amb dir a cap d'elles que punxa, m'entens?

—Sí.

—Allí has de dir: sí, senyora.

—Sí.

—T'has d'estar quiet, no fer ballar els peus i no treure't els guants.

—Sí.

—Molt bé; si compleixes com un nen ben criat, en sortint anirem a pendre una nata, sinó te'n donaré dugues. M'entens?

—Sí.

—Sí, senyora, enrecorda-te'n.

—Sí.

—Ara ves a dir a la Pepeta que't faci la clenxa altre cop i que t'estiri els mitjons.

*
*
*

Mare i fill han arribat a casa de donya Carmen; és dijous, el dia en que dita senyora se queda a casa segons resen les targetes de visita.

Una cambrereta amagada sota un devantal blanc plè de randes i fistons i llaços i brodats els fa passar al saló.

Al saló hi han cadires, un sofà, una consola, retrats de família, un paisatge de l'Urgell etc. etc., davant del

JULI VALLMITJANA

Escriptor català que acaba de publicar un llibre de gitano titulat: «De la raça que's perd».

balcó i entre les cortines cau un *estoir* que tamitza tant la llum, que [quasi no'n deixa passar gens.

Al saló hi han tot de dones, vui dir de senyores, enraonant com lloros. Al entrar mare i fill s'aixequen totes.

- Ay, Mercedes!
 —Que cara de verte!
 —Donde te metes, hija?
 —Ya verán, con este demonio de niño, una no sabe donde volverse, apenas cierras el ojo ya te ha hecho una.
 —Pero si es muy guapo.
 —Pero si es muy lindo.
 —Eh, que eres bueno?
 —Sí.
 —Eh?
 —Senyora.
 —Qué quieres, hijo? Un dulce?
 —Responde; ¿quieres un dulce?
 —Sí.
 —Eh?
 —Senyora.
 —Cállate y siéntate.

Les senyores comencen a xerrar, el noi se llepa els guants que te plens de crema; un cop nèts, se mira les botines i per veure-les lluir dona corda a les cametes i sim-sam, allà va!

Sa mare el repta:

—Quieto, niño.

En *Juanito* para, elles tornen a la conversa, ell està quiet, quiet, però li sembla que li punxin el cul amb agulles. La conversa no acaba; ja no pot més la criatura i diu:

- Guillem, mama?
 —Y ahora! qué dices ahora?
 —Guillermo, mamá?

LES CRIATURES

— Fem Junta de Defensa?

ria s'hi veu oberta de bat a bat, amb la seva valentia, les seves supersticions, els seus ingenuus sentimentalismes, la seva poesia, les seves trampines i les seves rencunies. En el transcurs d'aqueixes histories, algunes de les quals tenen la força d'expressió i la cruesa de les d'En Gorki, hi veureu de tot: heroïsmes obscurs, exaltaments passionals, vicis fills de l'ignorancia, tendreses instinctives, bruticia i odis i misteris; i per damunt de tot veureu que l'autor hi escampa una rosada de pietat, una pluja de commiseració que ens obliga no sols a interessar-nos per a aqueixa raça exòtica que's perd, sinó a plànyer-la i a estimar-la com a homes que són, més desditxats que nosaltres.

Tots el tipus que juguen part en aqueixos quadres tenen el degut relleu, i en algunes de les narracions, perfectament teatrals, les figures protagonistes s'ageganten a la faisó dels hèrois.

No direm quina de les histories gitanes del llibre ens agrada més, perquè totes ens han complascut abastant, i això que n'hi ha d'istils ben diversos; des d'aquella hermosíssima pàgina poemàtica titulada *D'altre temps* fins a aquell seguit de escenes animades que porten el nom de *En plena natura*, totes les narracions se llegeixen amb veritable delectança.

Una cosa li mancava an En Vallmitjana: el domini de la forma, i després de llegir el seu darrer llibre, *De la raça que's perd*, pot dir-se que ja l'ha aconseguida.

La presentació tipogràfica del llibre esplèndida de debò; fa honor a la estampa de cà'n López, mal ens està el dir-ho.

SEPT SCIENCIES

DE LA RAÇA QUE'S PERD, per Juli Vallmitjana.—Un altre llibre sobre la vida dels gitanos, firmat per l'afortunat autor de *Els Zin-calós*, per força té d'interessar al públic i resultar un èxit de llibreria. Deu narracions consten en el volum, narracions pot-ser exòtiques per al llegidor, però que aquest endavina tot seguit que són plenes de vida per la abundancia de psicologia que adorna als personatges i per la pintoresca animació de la major part d'escenes, qualitats que no poden ésser mai efecte de una tasca purament imaginativa, sinó fruit pacientíssim de les «tenebroses excursions» de que ens parla l'autor en el pròleg, i que han donat caràcter a la seva personalitat, al extrem de fer-se admirar com especialista, creador únic de una modalitat avui ben viva i ben consistent en la moderna literatura nostra.

Que En Vallmitjana ha estat sortós en aqueixa, sa darerra obra, poden acreditar-ho les fermes pinzellades amb que descriu la majoria dels quadres d'aquestes narracions, barreja d'assumptes còmics i dramàtics, on l'ànima de la gitane-

BON DEBUT!

MAI MÉS!...

Quan jo encara era fadrí,
pel que havia sentit d'í
dels padrins a mes germanes,
la vritat, tenia ganés
d'ésser d'algún noi padrí.

Aixís és, que, quan sabia
que's casava un amic meu
tot seguit me l'hi ofería
ser padrí d'algún fill seu,
si acàs Déu n'hi concedia.

I quan menys m'ho esperava,
i ja mon desig pensava
no veure'l mai satisfet.
un d'aquells me nomenava
padrí del seu hereuet.

Jo no sé pas lo que'm feia
quan me varen dar tal goig;
sols sé que plorava i reia
i que a casa tot-hom creia
que m'havia tornat boig.

Amb humor, bona minestra,
dolços, vins i ball d'orquestra
el bateig vam celebrar...
Rê; aquell jorn vareig tirar
la casa per la finestra.

—Ja he lograt lo que somniava!—
satisfet, deia entre mi.—
Però poc m'imaginava
els deures que m'imposava
el meu càrrec de padrí!

Va començar ma amargura,
quan me varen anunciar
que calçaven la criatura,
i jo havia de pagar
la primera calçadura.

Per a fer com les persones,

vareig comprar-li al fillol
un parell de sabatones,
amb civelles molt bufones
i punteres de xarol.

Tres mesos no feia encara
que'l nen havien calçat,
quan a veure'm ve sa mare,
i em diu que'ls hi sembla que ara
el seu fill posa al dentat.

I em fa saber que la baba
a molts infants sol matà;
i que si al nen jo estimava,
que li comprès, em pregava,
un queixal de bacallà.

I de bona o mala gana
compro el queixal que'm demana
la mareta del fillol...
i a la següenta setmana
em fa comprar-li un breçoll!

Més tard em diu que enraona;
després que ja té una dent
i que s'acosta la mona,
i és costum, a Barcelona,
que'l padrí en faci present.

I avui, amb molta patxorra,
em diu: «Compri-li una gorra!»
Demà: «Compri-li un cavall,
perquè'l nen el faci corre
pis amunt i pis avall!»

Es a dir, que cada dia
em sortia un gasto nou;
i si bé jo els maleia,
per la meva covardia
no gosava a d'ls-hi prou!

De la noche a la mañana,
com diuen en castellà,
el meu fillol perd la gana,

i el seu metge recomana
que'l portin a estiuejà.

I sense mirar cap treva,
ni sisquera enviar-me a d'í
quina era la idea seva,
me'l *planten* a casa meva...
perquè el cuidi el seu... padrí.

I com a tal, està clà,
vareig ballà amb la més lletja,
perquè quan va estar bò i sà,
d'agraïts em van envià...
la factureta del metge.

Si va fer la comunió,
del padrí tot va sortí;
si va anà a la processó,
els carmetlos i el blandó
també els va pagà el padrí.

I avui que és un jovenet
que'l bigoti ja li pinta,
he sabut de bona tinta,
que a tothom diu satisfet
que li pagaré la quinta.

En fi, parlant amb franquesa,
no seria cap raresa,
que quan se vulgui casar
li tingui jo de comprar
els mobles i la promesa.

I que si és el seu destí
tenir fills, pensant en mí,
no li dongui l'ocurrencia
de volguer-me fer padrí
de tota sa descendencia.

Però jo'ls hi garanteixo
que n'he quedat tan content,
que ans d'ésser-ho novament,
cent vegades prefereixo
morir repentinament!

VICENS ANDRÉS LLOBET

SOM O NO SOM RUSSÓFILS?

Està vist que els russos han d'ésser els nostres mestres espirituals. Al menys, en l'art del cant i de la ballaruga aixís ho han demostrat.

De l'històrica visita que a Barcelona feu un jorn aquella magnífica orga humana que se'n deia «Capella Russa» en va nàixer el nostre «Orfeó Català», institució artística que ha acabat per a donar dies de gloria a Catalunya. I—tots ho sabeu—al voltant de l'«Orfeó» nasqueren, amb l'espontaneïtat dels bolets, un sens fi de associacions corals amb més bons intents que facultats, per a justificar que la competència i l'esperit imitatiu són encara el nostre patrimoni.

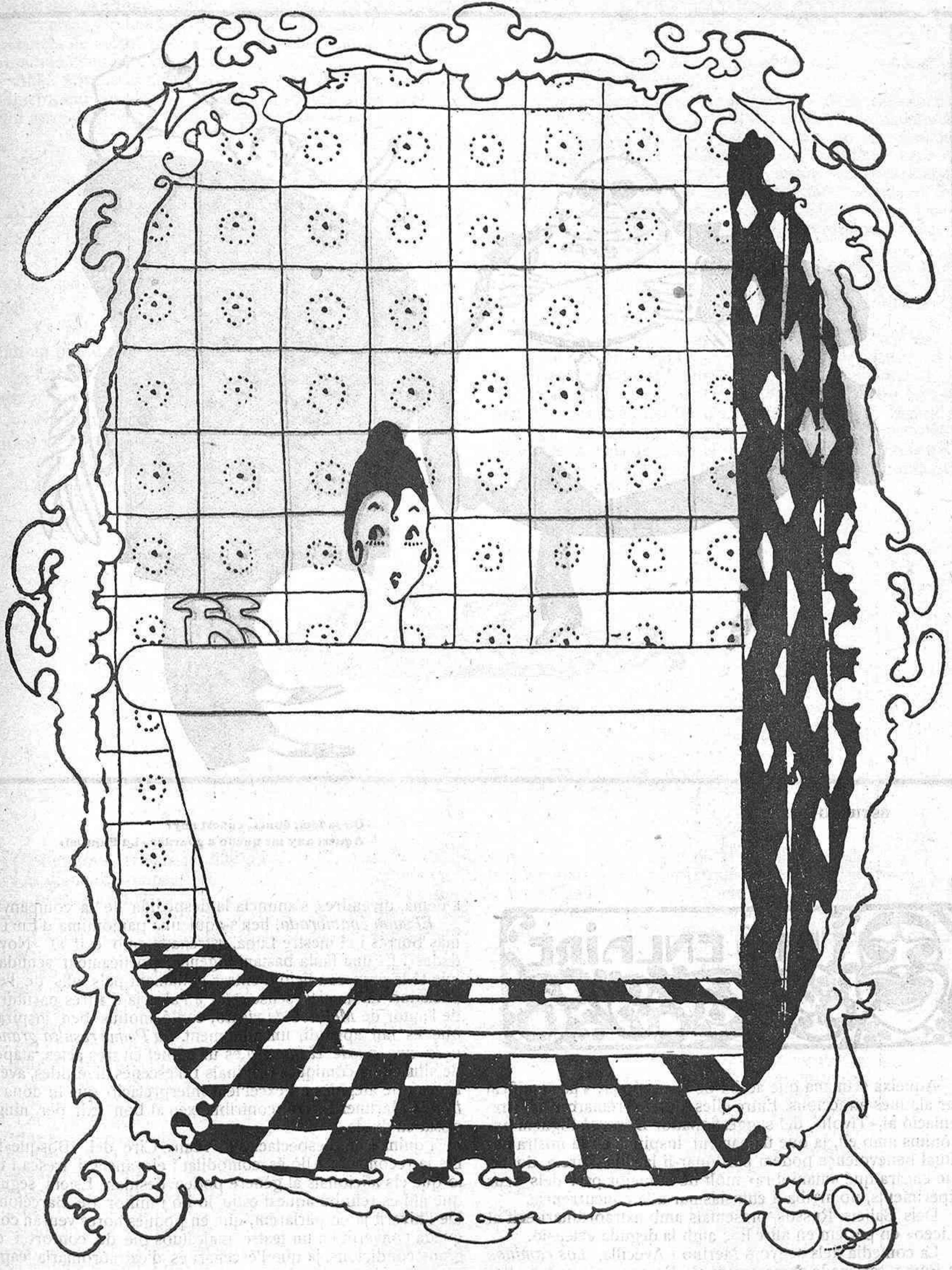
Ara ens ha visitat la famosa companyia de Balls Russos, i ja's parla de fundar-se a Barcelona—amb senyera i edifici propis—una institució per l'istil dirigida per En Gual i per En Llongueras: primers mímics En Santpere i En Montero, i primeres dançarines la Jordi i la Nicolau. I ja veureu com d'aquí quatre dies tindrem una plaga de quadres mímics i ballets. Fins a la societat recreativa de la «Izquierda del Ensanche» i a la «Casa del Pueblo» del Districte V, se donaràn els meravellosos espectacles. Tots els actors que sobraràn de les sis i pico de companyies dramàtiques catalanes que han de funcionar el pròxim hivern, se dedicaràn al «Ballet rus».

Ja havíem adaptat, de Rússia, les tovalloles, els abrics, els municipals de cavall, els banys i les cafeteres. Després vingué a espentarrar-nos la «Capella» i ara tots ens llepem els bigotis amb els «Ballets». Tot ens ho hem anat adaptant de la terra dels mujiks. I que no ens aturarem pas aquí en matèria de adaptació.

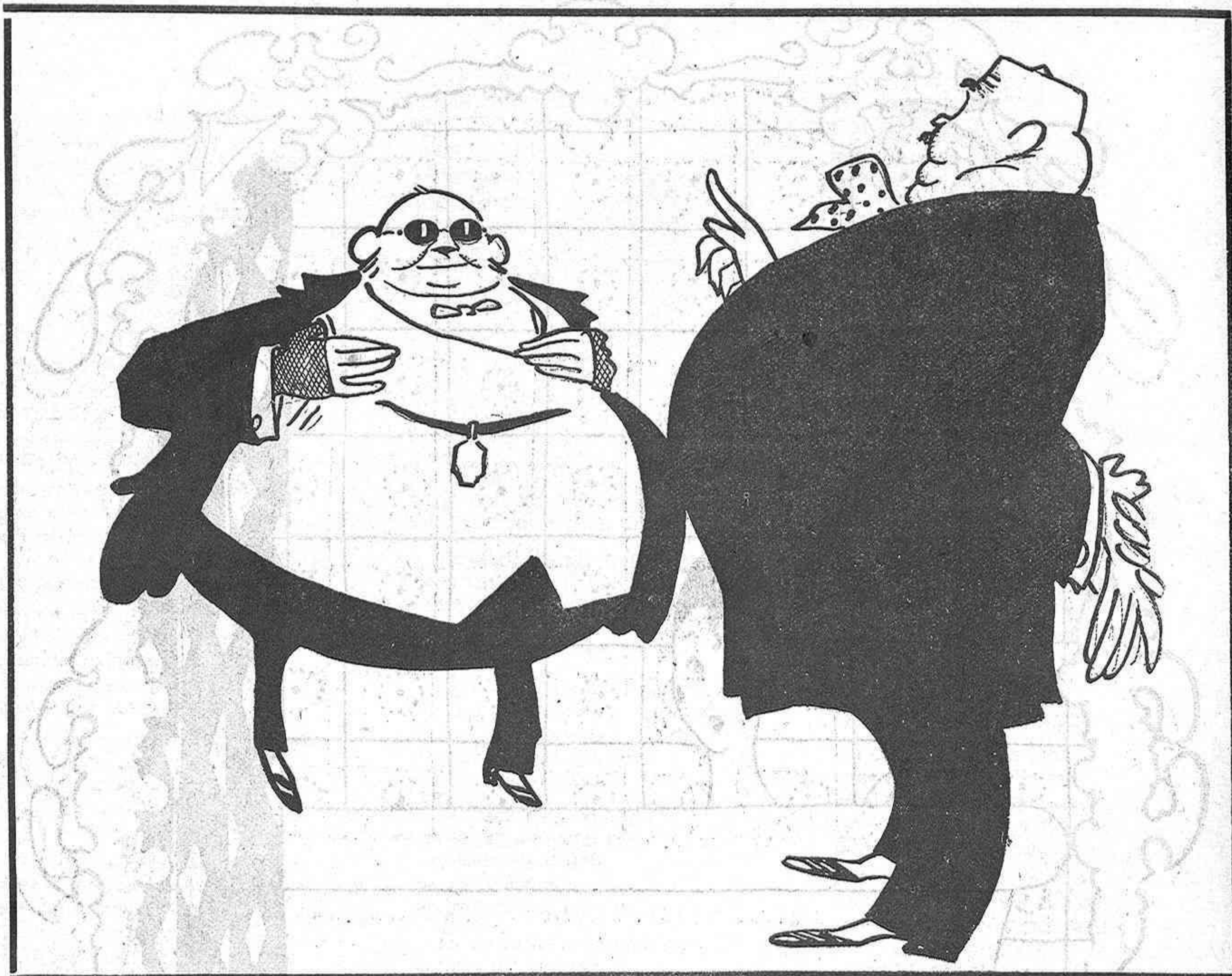
Ara, no ja gaire, els russos han fet una revolució i sembla que'ls ha sortit bastant bé. Ja veureu com nosaltres de aquí quatre dies n'intentem una altre.

Visca Rússia!

XARAU

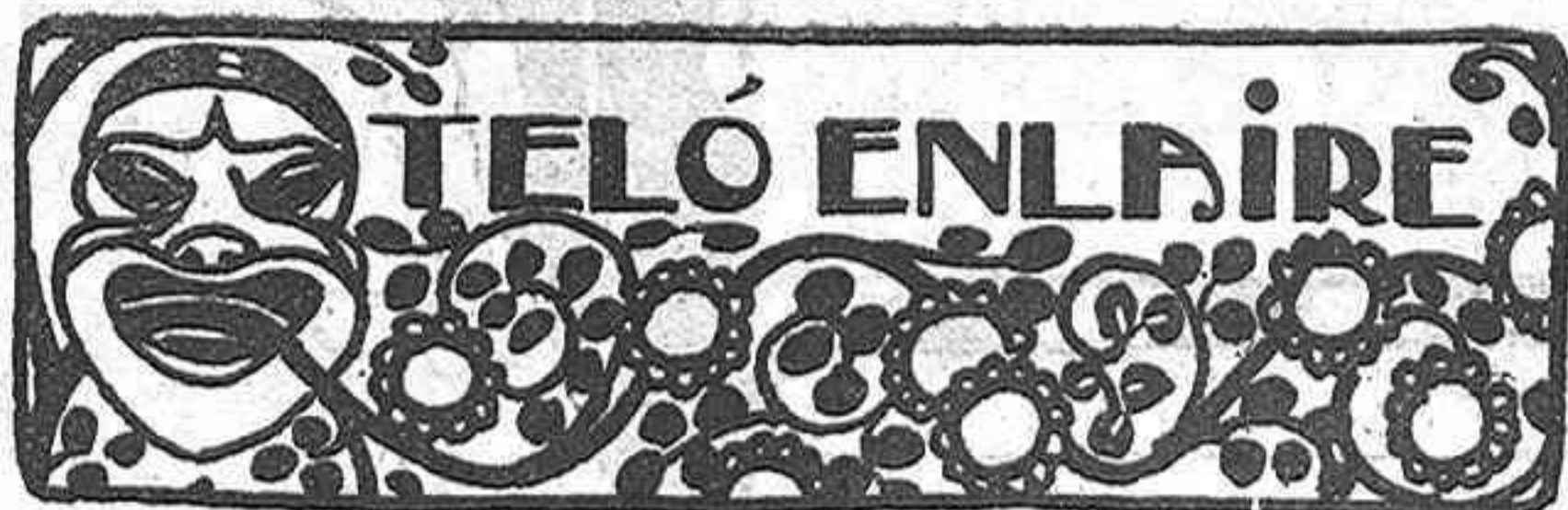

La banyista, després d'haver deixat massa temps oberta l'aixeta de l'aigua calenta:
— El termòmetre ja marca 40 graus.

ESTIUBIG

—On la fem, doncs, aquest any?
—Aquest any me quedo a guardar «La Puntual».

Aqueixa setmana que acaba de transcórrer, s'ha significat per algunes atraccions. Entre elles devem remarcar la presentació al «Tívoli», del suggestionador *Benevol*. Siguem homònims amb ell, ja que únicament inspirats en la nostra habitual benevolença podem perdonar-li la vida. Direm, doncs, que encara que «maniobra» molt bé la major part dels seus experiments, no arriba a entusiasmar a la concurrència.

Dels Ballets Russos, presentats amb extraordinari èxit al «Liceo» en parlem en altre lloc amb la deguda extensió.

La comedia dels senyors Merino i Avecilla, *Los caminos de Roma*, estrenada darrerament al «Romea», no va fer altra cosa que passar, gracies a l'interpretació ajustada que li donaren la senyoreta Plana i el senyor Llano. A l'obra li manca consistència i originalitat, per més que està ben escrita i denota en els autors un sens fi de facultats desenrotllables. Per

a demà, divendres, s'anuncia la despedida de la companyia.

El sapo enamorado, heu's-aquí una pantomima d'En Tomàs Borrás i el mestre Luna, estrenada amb èxit al «Novedades». Es una faula bastant ingènua, poèticament sentida i que té la gran condició d'entrar bellament pels ulls de l'espectador. La musica, sense estar a l'alçaria d'altres partitures de l'autor de *Molinos de viento*, conté motius ben inspirats que es fan aplaudir unànimement. *La Peque resulta grande o lo que puede el ingenio* és un sainet en tres actes, atapeït de situacions còmiques originals i d'escenes divertides, aventatges que afegides a l'excel·lent interpretació que hi dóna la *troupe* Martínez Sierra, contribueixen al bon èxit per ningú posat en dubte.

I quina sala d'espectacles al Teatre-Circ del «Bosque»!... Els la recomano. Allò és comoditat i elegancia i fresca i tot lo que els aficionats al gènere poden desitjar. Estem segurs que allí es reunirà aquest estiu lo bò i millor de Barcelona. De l'hivern ja en parlarem, que en poques hores veuràn com queda convertit en un teatre majestuós plè de confort i de grans condicions, ja que l'escenari és d'extraordinaria capacitat per a tota mena de repertoris.

Tal com tinguérem el gust d'anunciar, obrí les portes el nou colisseu amb una notable companyia de circ eqüestre, fent-se ovacionar, entre altres números, tots de primer ordre, els *Briatore*, malabaristes; la *troupe* Richardini, i els ce-

lebrats clowns Pippo i Seiffer, tan mimats del nostre públic. Darrerament s'hi han fet aplaudir *Les Malatzoff*, creadores de dances de moda, i per a cada setmana té anunciats l'Empresa nous debuts sensacionals.

Ah!... Aquesta setmana debuta al «Cómico» En Quimet Montero, qui ens donarà a conèixer dintre pocs dies una obra nova del mestre Vives, *El señor Pandolfo*.

L. L. L.

Una senyora parla, en una reunió, de la sort de les seves filles:

—La primera es va casar amb un periodista, la segona amb un pintor i la tercera amb un banquer.

—Caram!.. Aquesta última deu ésser la que viu més feliça, oi?

—No ho cregui. Els dos primers matrimonis són els més ditxosos.

—Per què?

—Perquè viuen a l'esquena del tercer.

NOTES D'ART

No volem parlar de la exposició que al salonet de *La Publicidad* té En Passarell.

En Passarell, com tots els llegidors i contempladors de L'ESQUELLA sabeu, és de la casa, de la casa i de Badalona. I nosaltres als de la casa no els alabem mai, ni els reventem mai en públic, ja que l'alabar-los seria com lloar-nos a nosaltres mateixos i vindria allò del alabat ruc, i reventar-los tampoc, això ja ho fem en família. De totes maneres i ben sincerament aconsellem a tot-hom que vagi a veure l'exposició dels treballs d'En Passarell i que judiqui per si mateix. Paraula que no haurà perdut el temps.

Ara de qui sí volem parlar i posar als núvols, és al germanòfil senyor Baixeres, per son quadro «La Pau» exposat a cà'n Parés. Si la Pau alemanya ha d'ésser tan dolenta com el quadro de don Dionís, diguem:

—Si això és guerra, mai vingui pau.

Mirin que hi ha gent que tenen unes pensades... i el senyor Baixeres n'és un; aquella de les banderes enterneix.

Un altre n'és el senyor Galofre Oller, el pintor més dolent de tot el món i crític d'art de *Las Noticias*. Mai dirien què s'ha empescat aquest *artista*? Doncs, que a més de les banderes hi tenia de posar els uniformes de les nacions bel·ligerants. Molt bé, home! Si jo fós autoritat, paraula que'l passava Boria avall.

DESPRES DE FESTA MAJOR

Si un jove arriba a fer llàstima i és digne de compassió és precisament els dies després de festa majò.

Camina trist, mut, insípit, mal-humorat, pensatiu i amb una cara estirada que sembla més mort que viu.

Està rendit i les cames li pesen al donà un pas, i el pobret fa unes ulleres que li tapen tot el nas.

De resultes dels tiberis que ha fet, es troba tapat, i hi ha algú que li aconsella que's faci arreglà un citrat.

Quan és al vespre, li raca l'haver-se de ficà al llit, però, quan hi és, dormiria molt més que un mal esperit.

Quan té la sòn agafada comencen els somnis grans, i somniant, tot ho recorda com si anés passant balans.

Somnía aquell goig que feia el carrer tan ben guarnit plè de xicotes boniques

que'l feien ser més lluit.

Somnía que amb la Carmeta no hi va ballar més que un ball perquè els peus d'aquella noia semblen potes de cavall.

Somnía l'americana que va ballà amb l'Isabel i que tot ballant semblava que anessin camí del cel.

Somnía que quan ballava amb la filla d'En Tomàs, eren tan iguals, que's feien pecigolles amb el nas.

Somnía que amb la Maria, la que estava més per ell, un troç de pell de taronja els va fer anar de clatell.

Somnía que una xicota fabricant d'allí el Clot li va dir guapo i simpàtic i ell es va estarrufar tot.

Somnía amb aquella blava que era un tipu molt bufó i que quan la va anà a treure va resultà un carretó,

Somnía que amb la Matilde va ballar-hi el ram i un vals

i no hi va ballar la toia perquè no duia prou rals.

Somnía que la Riteta se li va agafar pel coll al rebre una trepitjada que van dar-li al ull de poll.

Somnía que amb les empentes quan ballava amb l'Assumpció sense saber de quin modo se li va escapà un petó.

Somnía amb aquelles bruses de colors tan virolats que lluíen moltes noies amb sota-aixelles suats.

I com si sentís encara l'espigueta del cornetí, somniant balla una polca agafat amb el coixí.

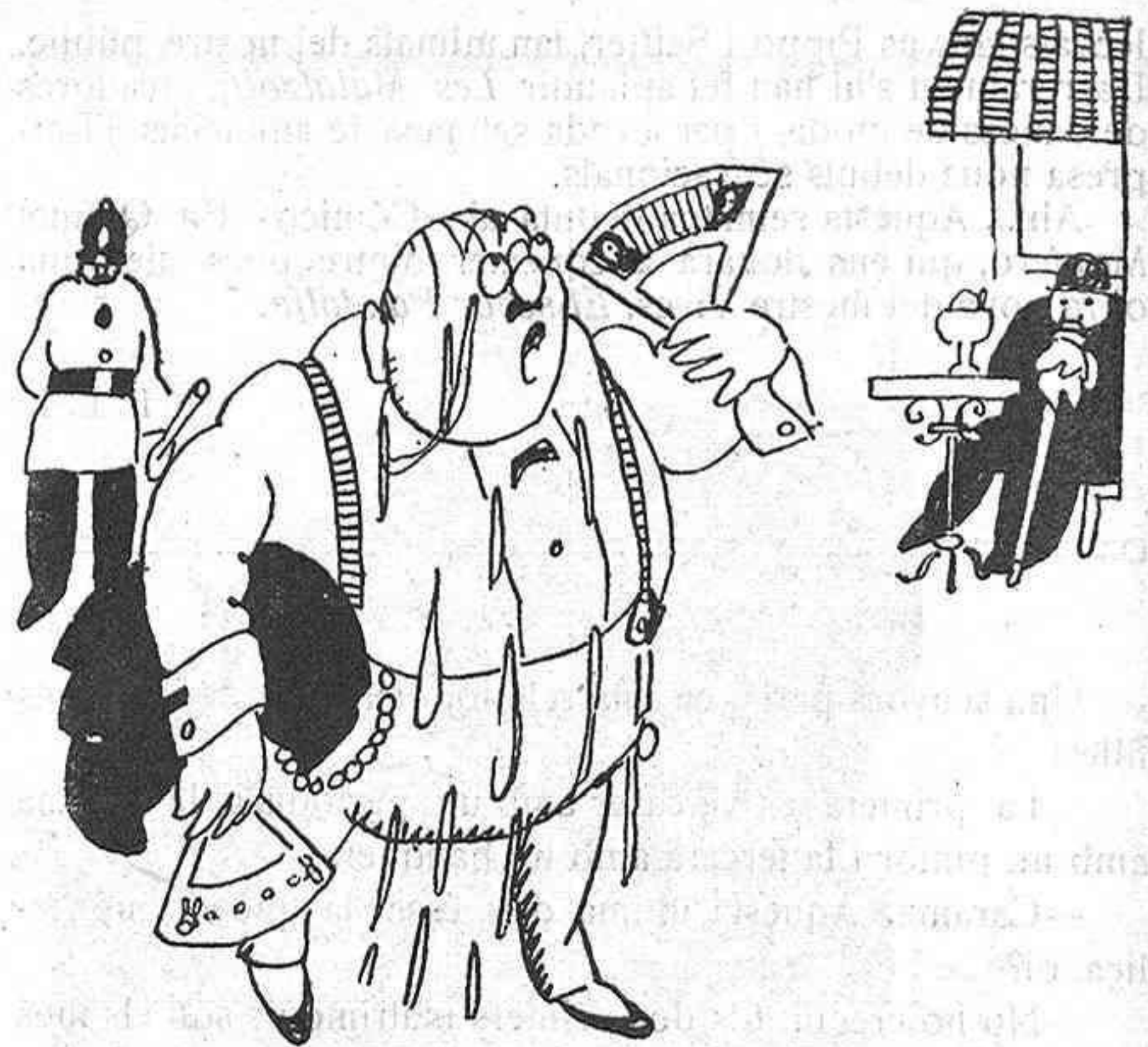
Quan a l'endemà es desperta encara's troba ensopit i li sembla que depressa va passar aquell burgit.

I en els dies que li dura tot aquell ensopiment va pensant que ja voldria poguer essé al any vinent.

J. ASMARATS

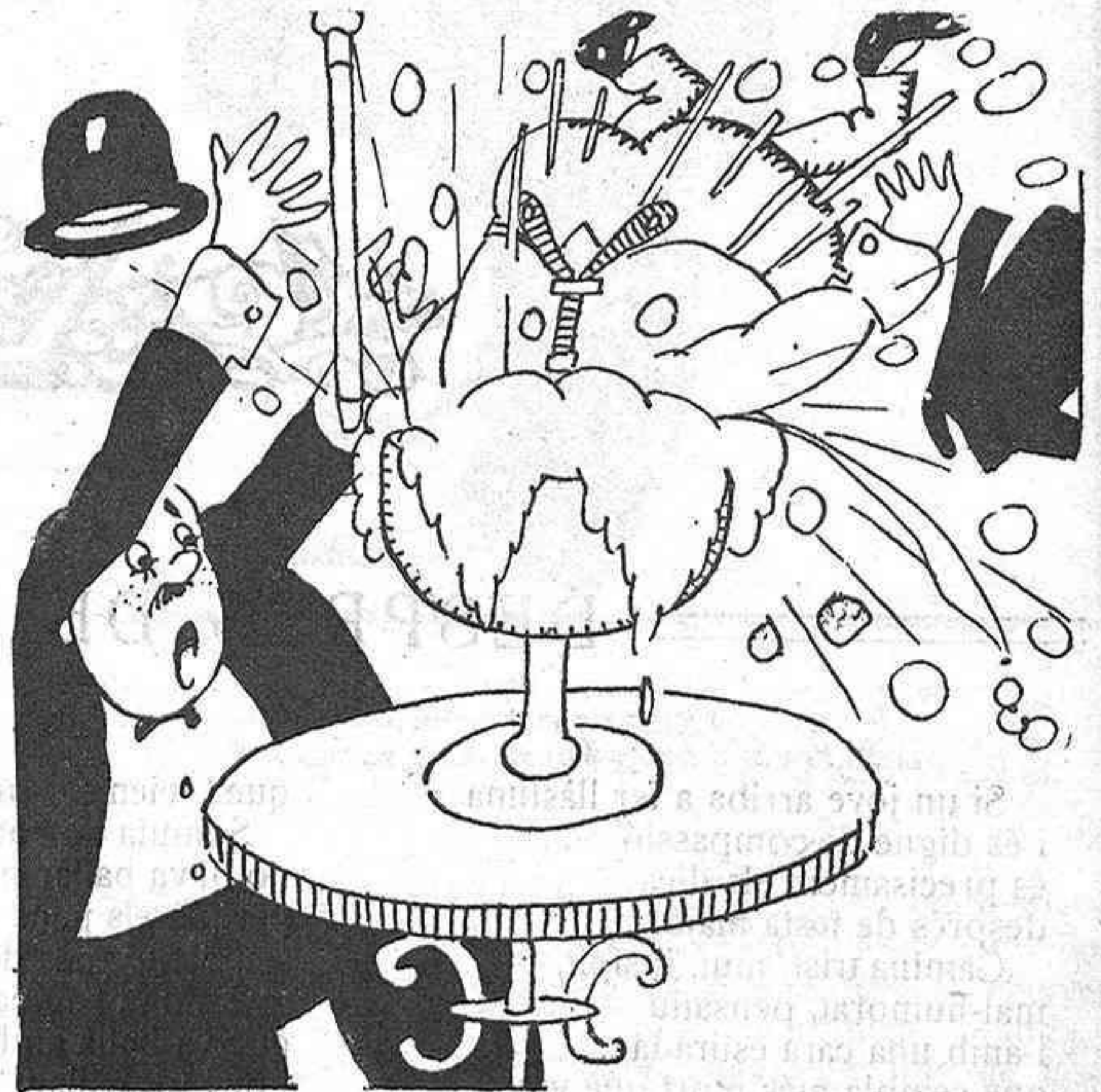
1.—No'm miri aixís, noia, que encara em fa venir més calor.

2.—Offf!... Això és insofrible!... Això no's pot aguantar!...

3.—Vol fer el favor d'apartar-se, si és servit?

4.—Cataplum!.....

ELS DEPORTS

Estem indignats. Quan més entusiasme hi havia per a la cursa d'auto-cicles Barcelona-Bilbao-San Sebastián-Barcelona, se li ocorreix al senyor ministre de la Governació sospèndre-la.

Perquè?

Es un misteri. Uns diuen que si manca guarda civil, altres que si es vol evitar les corrents d'aproximació entre Basconia i Catalunya, altres que si es tem per la neutralitat (?). La qüestió és que la cursa ha estat sospesa i els senyors Comas i Llorens del R. M. C. de C. que havien anat a Madrid per a convèncer al ministre de que dongués autorització, se'n han

hagut d'entornar amb la cua entre cames. En Sánchez Guerra s'ha mostrat irreductible. Es allò que diuen a la sarçuela.

Sánchez Guerra, Sánchez Toca y el ENSANCHEZ son tres Sánchez sin rival.

De manera que'ns quedem sense cursa, per ara. Oh! i qui sab quan podrà fer-se

Mentres corrin aquests ministres tan deportius i tan *anti-estètics*, lo que és per les curses n'hi ha per rato. I és doblement sensible perquè al redós d'aquesta prova i de les altres organitzades, hi ha una indústria: la de l'auto-cicle, que anava prenent un increment molt grós, i que ara es veurà seriósament perjudicada.

Lo que diem al principi: Estem indignats. I amb nosaltres tots els bons *sportmen*, sobre tot els que cultiven l'art del volant. Amb aquest motiu, dimarts passat devia fer-se una ma-

nifestació motorista a l'arribada de l'express de Madrid, en el que tornaven els comissionats del R. M. C. de C. Havien de acudir allí amb llurs màquines i cotxes tots els que'n tinguessin. Ignorem el resultat d'aquesta manifestació a l'hora de escriure aquestes ratlles, però és tan lluny Madrid, que'ns temem que'l soroll de les bocines no arribi a les orelles del ministre de la Governació, que com a bona *patum* se deu creure que això del sport són coses de criatures.

No queda més remei que esperar i organitzar la cursa per a més endavant. Pot-ser ja haurà caigut en Dato, o tindrem la República, o tal vegada hauràn vingut a intervenir-nos les nacions estrangeres, i aleshores se'ns donarà un permís que en cap poble civilitzat se nega als que's dediquen als sports.

Ens hem allargat molt en això de la suspensió però l'assumptu val la pena.

Els demés actes deportius queden un xic secundaris a excepció del *Concurs Hípic*, que continua celebrant-se al camp de càn Rabia, amb un èxit grós. Allí, demanin! Cavalls de totes races i colors, cavalls rojos, cavalls blancs (autèntics), i allí els militars i els civils (no els d'uniforme) fent de les seves. I en mig de tot, és a dir, al davant de tot això les tribunes i les llotges plenes de senyorettes i senyores amb coses boniques i vestis voluptuosos de tal manera, que un no sab si l'espectacle el constitueix la pista o les tribunes. Nosaltres ens entretenim més en aquestes darreres i perdonin lo poc deportiu que això fa. Però no hi podem fer més. Ens tira el *eterno femenino*.

Ens queden dugues ratlles per a dedicar al futbol. El *Centre de Sports* de Sans guanyà l'altre dia al *Júpiter* i quedà en molt bona situació per a ésser campió de segona lliga. *Arriba*, nois de Sans! un copet més i ja sereu al *candelero*. El *Barcelona* (en un partit en família) guanyà també al *Badalona*. I... la calor va apretant que és un gust. Amb això prou futbol.

HIP

ESQUELLOTS

Els simpàtics veïns de Santa Coloma de Gramanet han inaugurat un rellotge.

No calia.

L'hora ja la sabrà quan arribi l'hora, la «gran hora».

Se'ls hi comunicarà secretament.

Tots la sabrem; l'únic que la ignorarà serà el senyor Governador.

Més juntes.

A darrera hora se'ns diu que els empleats de l'Ajuntament han constituït també la seva Junta de Defensa.

I els veïns de Barcelona, víctimes de la gent de la Casa Gran, d'empleats i de regidors, què pensen fer?

Quin dia fan junta?

I el primer acord ha d'ésser prés per unanimitat: acaparar tots els polvos de matar rates i escampar-los a la Plaça de Sant Jaume.

Diumenge a la tarde l'«Orfeó Gracienc» donà un concert en el Palau de Belles Arts.

Entre altres cançons entonà l'exquisit *Plany* del mestre Morera.

Realment, n'hi ha per *planyè's*, al veure tan poca gent en aquelles sales plenes de meravelles artístiques.

Parlen dos aficionats entusiastes:

—Ja has vist, eh? l'hivern que vé ja se sab que tindrem, al menys dos temporades de teatre català.

—I que's veu que tenen ganes de complir els empresaris

—Sí. Ja crec que tenen moltes obres.

—A «Romea»: *La miel de la Alcarria* (traduida) i una obra d'En Kalidasa (traduida, naturalment).

—Doncs, mira: a «Novedades», el *Corolià* de Shakespeare i una adaptació de la *Mireia*, d'En Mistral.

Tots dos, a un temps:

—¡Visca'l teatre català!

L'última firma del Marquès d'Olérdola—l'última d'alcalde, naturalment—va ésser la dels augmentos de sous... Volia deixar content al personal...

Sí, sí! Quan fou mort, el combregaren...

L'altre dia a l'Escola Industrial—mateix lloc on està instalada la Escola dels Bells oficis—se celebrà un acte de cultura.

Estigué molt concorregut.

No ocorregué cap desgracia personal.

El Govern ha sospès el campionat d'*auto-cicles* organitzat per a un d'aquets dies segons l'itinerari Barcelona-Bilbao-Barcelona.

Es natural. El govern neutralista en qüestió d'*autos* no reconeix més que l'*auto-sugestió* i l'*auto-bombo*.

El professor italià *Bénevol* que actuà o actuava al «Tívoli» feia quasi totes les nits els seus experiments poc menys que en la més absoluta solitud.

Sí, vaja; ja ho entenc: ell vinga a ésser *Bénevol* però'l públic no ha volgut ésser-ho amb ell.

Una mena de cosa semblant a la que li acostuma a passar an En Casas Carbó quan se presenta en unes eleccions... Ell vinga a ésser optimista i ben criat (Voteu si us plau!) i el còs electoral ¡piscis!

Quan l'estrena d'*Els Emigrants*, l'Iglesias s'afeità per mor d'haver d'interpretar el protagonista; amb motiu de *L'auca del senyor Esteve*, En Rusiñol per a fer de pendonista; se retallà considerablement la barba... ¿Que ha fet En Guimerà? ¿Perquè no s'ha tallat els cabells al zero? ¿Que no veu que'l *Jesús que torna* queda malament?

El *pronombre* radical senyor Pich s'ha quedat sense vara. Es a dir s'haurà d'accontentar amb ésser una mena d'*adverbio* del partit radical.

Adverbio cuantitativo, segons definició d'En Lerroux.

Si aquestes calors van creixent no se com ens les haurem d'arreglar per a pendre una mica de fresca, ni que haurem de fer per a refrescar-nos interiorment...

Ah si ja ho sé: banys exteriors i molts banys... interiors amb aigua fresca i pura que, al cap i a la fi, és lo millor. ¡Ei! si's disolen en ella els lithinés del doctor Gustin que la fa gaseosa, delitosa i fresca!

ARTRITISMO · REUMA · GOTA

PIPERAZINA DR GRAU

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

Refectonium

Brasserie
Pâtisserie
Grillerie

Rambles del Mig, 36-38
:: Telèfon A 4646 ::

El millor remei per a curar el

ESTRENYIMENT CRONIC

I evitar les seves fatals conseqüències és el

LAXOL AMARGOS

Preciós regulador de les funcions gastro-Intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencereu
De venda en les principals farmacies

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda clase, Hierro, etc. :: Fabricante de Guarniciones para Oardas

Telèfono 634 - Direc. tel.: Pattberg Cortes, 649, ent.º BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cóllicos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinémos: Urotropina - hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agte. gen.: S. NAVARRO
Rambles del Centro, 8 y 10-Barcelona

ESTEVE RIERA

Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D CANALETES 9 i 11
TELÈFON. A. 2766
BARCELONA

BAZAR DE LA UNIÓN

Unió, 3. — BARCELONA

ÚTILS PER A ESCRIPTORI
:: TINTES SUPERIORS ::

MENSAJERO BARCELONÉS

ESCRITORI PÚBLIC

S'ADMETEN CARTES EN LLISTA
Repertiment de cartes, circulars, &
: Se posen al dia llibres de comers
atrassats i s'arrangen tota mena de
assumptes referents a comptabilitat

Plaça Beat Oriol, 10
Placeta del Pi, 10
Telèfon A 4499

NOTA.—Abonaments per a encàrrecs per telèfon de dins i de fóra de la capital. Demànin-se detalls.

CALÇATS FINS I ECONÓMICS DE TOTA MENA

LA FRANCO ESPAÑOLA

ESCUDELLERS, 25
BARCELONA

Parque de Barcelona

NOVES ATRACCIONS DE GRAN ACCEPTACIÓ

Elegant centre de recreacions

Totes les nits, concerts per la Banda Martinense

Gran Cassino · Esmerat servei de Cafè-Restaurant · Coberts de 5 a 7 ptes. · Balls moderns de Saló

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar n.º 2

TELÉFONO 4115

OBRA NOVA

OBRA NOVA

Juli Vallmitjana

De la raça que's perd

Un tom

Pessetes 3

Ortografia Catalana

segons el sistema adoptat per
L'Institut d'Estudis Catalans
(Accentuació gràfica i ortografia de lletres)

Un follet de 24 planes

0'25 pessetes

Las mejores páginas de
Jacinto Benavente

Un tomo

pesetas UNA

ALEJANDRO PÉREZ LUGIN

La amiga del Rey

Las tiples

Romanones

La Vicaría

Un tomo

3'50 pesetas

Guillermo Wunt

ÉTICA

3 tomos: 20 pesetas

L. de Hoyos y T. de Aranzadi

ETNOGRAFÍA

Un tomo

3'50 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravís, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

—Taste'l, home; et dic que t'agradarà... Es kummell!
—No, gracies; els del Foment som proteccionistes.
Fós aguardent de Valls... encaral...